

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดในการศึกษา

2.1.1 หลักเกณฑ์ในการพิจารณาปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์

วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์สินเชื่อ เพื่อกำหนดความสามารถและความพร้อมที่ผู้กู้ยืม จะจ่ายเงินที่ผู้ยืมตามเงื่อนไขสัญญา ธนาคารจำเป็นต้องกำหนดขนาดความเสี่ยงภัยที่ธนาคารจะยอมรับในแต่ละกรณี ตลอดจนวงเงินสินเชื่อที่จะให้ผู้กู้เมื่อคำนึงถึงความเสี่ยงภัยที่จะเกิดขึ้น นอกจากนี้ก็จำเป็นต้องกำหนดเงื่อนไขและระยะเวลาที่จะให้ผู้กู้ยืมด้วย ปัจจัยบางประการที่ทำให้ผู้กู้ไม่สามารถชำระหนี้ นั้น จะต้องประเมินให้ใกล้เคียงมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ดังนั้น ธนาคารจะต้องพยายามทำการประเมินตัวผู้กู้ยืม โดยดูจากประวัติของผู้กู้ยืมในอดีต และสภาพแวดล้อมตลอดจน ความเสี่ยงภัยต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อที่จะได้พิจารณาว่าจะได้รับหนี้คืนตามปกติหรือไม่ แต่อย่างไรก็ตามการให้ผู้กู้ยืมไม่ควรจะขึ้นอยู่กับประวัติและชื่อเสียงของผู้กู้เท่านั้น ทั้งนี้เพราะการ กู้ยืมเป็นการทำสัญญาผู้ยืมในปัจจุบันแต่จ่ายชำระหนี้คืนในอนาคต

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์เพื่อประเมินความเสี่ยง ซึ่งเป็นสิ่งที่ จะเข้ามาเกี่ยวข้องกับตั้งแต่เริ่มให้สินเชื่อแก่ลูกค้าไปจนกระทั่งลูกค้าชำระหนี้หมด การเพิ่มลดของอัตรา ความเสี่ยงขึ้นอยู่กับความตั้งใจในการชำระหนี้ ความสามารถในการชำระหนี้ของลูกค้า ทุน คำเนินการ ทรัพย์สินหรือหลักทรัพย์ และคู่ทางของธุรกิจของลูกค้าในอนาคต ดังนั้น การ ประเมินความเสี่ยงจึงต้องนำสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มาทำการวิเคราะห์เพื่อให้สินเชื่อหรือไม่ เทคนิคที่ นำมาใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพได้แก่ การวิเคราะห์ 6Cs หรือ 5Ps เป็นต้น

(1) การประเมินผลอัตราเสี่ยงและวิธีการพิจารณาสินเชื่อโดยวิธี 6Cs

“ความเสี่ยง” จะเข้ามาเกี่ยวข้องกับตั้งแต่เริ่มให้สินเชื่อแก่ลูกค้าเรื่อยไป จนกระทั่ง ลูกค้าชำระหนี้หมด เจ้าหน้าที่สินเชื่อผู้มีหน้าที่ต้องพิจารณาตัดสินใจให้สินเชื่อแก่ลูกค้าจะต้อง วิเคราะห์ “ความเสี่ยง” โดยคำนึงถึง

- ขอบเขตของอัตราเสี่ยงของสินเชื่อที่ให้แก่ลูกค้าแต่ละราย
- วงเงินสินเชื่อที่ให้แก่ลูกค้าในขอบข่ายของอัตราเสี่ยงนั้น ๆ ควรจะเป็นเท่าใด

- ระยะเวลาในการให้สินเชื่อควรจะนานเพียงใด (ระยะเวลาที่จะได้ชำระคืน)
- เงื่อนไขในการให้สินเชื่ออื่น ๆ ควรเป็นเช่นใด

เทคนิคอันหนึ่งซึ่งมักนำมาใช้ในการประเมินอัตราเสี่ยงเพื่อพิจารณาว่าจะให้สินเชื่อแก่ลูกหนี้ นั้น ๆ หรือไม่ คือ วิธี 6Cs ซึ่งจะกล่าวโดยลำดับดังนี้

นโยบาย 6Cs (6 Cs Policy)

นโยบาย 6Cs การวิเคราะห์เครดิตโดยวิธีนี้มีมากกว่า 50 ปีแล้ว โดยพัฒนามาจาก 3Cs ได้แก่ Character, Capital, และ Capacity ก่อน ต่อมาจึงเพิ่ม 3Cs คือ Collateral, Condition และ Control ซึ่งเรียกรวมนโยบาย 6Cs ประกอบด้วย

ก. Character หมายถึง คุณสมบัติของผู้กู้ ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึง “ความต้องการ” หรือ “ความตั้งใจ” ของลูกหนี้ที่จะชำระหนี้สินเมื่อถึงกำหนด เป็นการสะสมคุณภาพทางด้านจิตใจและศีลธรรมที่มีอยู่ในตัวลูกหนี้ แล้วแสดงออกมาในรูปของความซื่อสัตย์ ความเที่ยงตรง เป็นต้น เป็นการพิจารณาถึงคุณสมบัติของผู้ขอสินเชื่อ วิเคราะห์ถึงอุปนิสัยและพฤติกรรมของผู้ขอสินเชื่อ ว่ามีความรับผิดชอบในการชำระหนี้เพียงใด โดยแบ่งพิจารณาได้ 2 ประการดังนี้

- คุณสมบัติและประวัติส่วนตัว เช่น อุปนิสัยทั่วไปของผู้กู้ ประวัติการชำระหนี้ ที่อยู่และภูมิลำเนา (ต้องไม่เปลี่ยนแปลงบ่อย) ข้อมูลด้านครอบครัว อายุ ฐานะทางสังคม ชื่อเสียง การศึกษา
- คุณสมบัติเฉพาะด้าน เช่น หน้าที่การงาน ความสามารถ ความชำนาญพิเศษ และประสบการณ์ในอาชีพ

ข. Capacity หมายถึง ความสามารถในการหารายได้ของผู้กู้เพื่อนำมาชำระหนี้ (ability to pay) ปัจจัยที่แสดงให้เห็นว่าลูกหนี้มีความสามารถในการชำระหนี้มากน้อยเพียงใด ได้แก่

- รายได้ ถ้าหากลูกหนี้มีรายได้หรือมีความสามารถในการหารายได้สูง และสม่ำเสมอก็จะทำให้เขาสามารถชำระหนี้ได้ตรงกำหนดและเงื่อนไข ในกรณีที่เงินสินเชื่อส่วนบุคคลจะดูถึงรายได้ของผู้กู้ ได้แก่ เงินเดือน และรายได้พิเศษอื่น ๆ
- รายจ่าย ลูกหนี้มีภาระที่ต้องใช้จ่ายมากน้อยเพียงใด ถ้ามีรายได้มากและรายจ่ายมาก อย่างดีก็คงแค่ชำระหนี้ที่มีอยู่ได้เท่านั้น ถ้าเป็นหนี้เพิ่มอีกอาจมีปัญหาในการจ่ายคืนในกรณีการให้สินเชื่อเพิ่มอีก สินเชื่อส่วนที่เพิ่มนั้นจะมีอัตราเสี่ยงสูงสูงขึ้น และจะดึงให้หนี้เดิมที่มีอยู่มีอัตราเสี่ยงสูงขึ้นด้วย ในทางตรงกันข้ามถ้าลูกหนี้มีรายได้สูงแต่มีภาระรายจ่ายพอประมาณก็จะมีฐานะทางการเงินดีกว่าลูกหนี้ที่รายได้มากแต่รายจ่ายก็มากด้วย

- ระยะเวลา เป็นปัจจัยอีกอย่างหนึ่งที่ช่วยในการพิจารณา ลูกหนี้บางรายไม่อาจชำระหนี้ได้ตามเงื่อนไข ถ้าให้เวลาสั้นเกินไป ถ้าหากให้เวลานานขึ้นอาจชำระได้เรียบร้อยไม่มีปัญหาติดขัด ความสามารถในการชำระหนี้ เป็นการพิจารณาถึงความสามารถในการหารายได้เพื่อมาชำระหนี้คืนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย เช่น กรณีบุคคล ดูจากรายได้หลัก รายได้อื่นๆ

ก. Capital หมายถึง ความเข้มแข็งทางการเงินของลูกค้า ซึ่งจะดูได้จาก ส่วนของทุน หรือเงินทุน (Equity หรือ Net worth) ทุนของกิจการจะเป็นสิ่งประกันแก่เจ้าหนี้และสร้างความมั่นใจแก่เจ้าหนี้ว่าจะได้รับชำระหนี้คืน ถ้าหากคุณสมบัติของลูกหนี้ด้าน ก และ ข ข้างต้นด้อยลง การลงทุนของเจ้าของจะแสดงให้เห็นถึงความมั่นใจและความตั้งใจในการประกอบกิจการ เช่น การลงทุนในโครงการ 150 ล้านบาท ถ้าผู้กู้มีเงินลงทุนเพียง 10 ล้านบาท แล้วขอกู้จากธนาคารอีก 140 ล้านบาท ก็ดูเหมือนว่าผู้ขอกู้จะเอาเปรียบธนาคาร ทำธุรกิจโดยออกเงินเพียงเล็กน้อย ถ้ามีกำไรตนเองได้รับ แต่ถ้าขาดทุนหรือล้มเหลวธนาคารจะเป็นผู้รับภาระการขาดทุนส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมด ถ้าเป็นอย่างนี้ธนาคารคงปล่อยกู้ให้ไม่ได้ ดังนั้น ถ้าอัตราส่วนการลงทุนระหว่างผู้ลงทุนกับการขอกู้ห่างกันมากในลักษณะที่เงินกู้สูงเกินไป ธนาคารจะเกิดความเสียวมาก ส่วนผู้ขอกู้จะเสียน้อยมากจนอาจทำให้ไม่มีความตั้งใจทำธุรกิจจริงจังเท่าที่ควร

ง. Collateral หมายถึง หลักทรัพย์ค้ำประกันหนี้ หลักประกันหนี้เป็นสิ่งหนึ่งที่ธนาคารในประเทศไทยมักจะพิจารณาในการให้สินเชื่อ ทั้งนี้เพราะทรัพย์สินที่ลูกค้าเสนอมาเป็นหลักประกันนั้นจะทำให้ธนาคารอุ่นใจ ในกรณีที่การให้สินเชื่อแก่ลูกหนี้ล้มเหลว ธนาคารยังมีโอกาสที่จะได้รับการชำระหนี้คืนจากการขายทรัพย์สินของลูกหนี้ที่นำมาจำนำหรือจำนองไว้ การให้สินเชื่อโดยมีหลักประกันทำให้ธนาคารลดความเสี่ยงต่อหนี้สูญที่อาจเกิดขึ้นได้มากกว่าให้สินเชื่อโดยไม่มีหลักประกัน

หลักประกันที่ลูกหนี้เสนอมา เจ้าหน้าที่สินเชื่อควรจะพิจารณาถึงคุณภาพของหลักประกันควรมีน้ำหนักพอที่จะใช้ค้ำประกันหนี้ได้หรือไม่ ลูกหนี้อาจเสนอหลักประกันมาต่าง ๆ กัน เช่น เงินฝาก การจดจำนองที่ดิน โรงงาน อาคาร เครื่องจักร จำนำใบหุ้น เป็นต้น หลักประกันแต่ละประเภทจะมีสภาพคล่องในตัวเอง และน้ำหนักแตกต่างกันไป เจ้าหน้าที่สินเชื่อจะต้องพิจารณาว่ามีคุณภาพและน้ำหนักพอที่จะใช้ค้ำประกันหนี้ที่ขอแต่ละครั้งนั้นได้เหมาะสมหรือไม่

การพิจารณาถึงหลักประกัน อาจจะเป็นส่วนหนึ่งของ Capital ซึ่งนำมาค้ำประกันสินเชื่อ หลักประกันเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยลดความเสี่ยงของการให้สินเชื่อ กรณีที่ผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของผู้กู้ไม่เป็นไปตามแผนงานที่คาดคะเน หลักประกันที่นิยมใช้

จ. Condition หมายถึง เงื่อนไขต่าง ๆ ที่จะมีผลทำให้ฐานะของลูกค้านี้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีหรือเลวลงได้ เงื่อนไขต่าง ๆ ได้แก่

- สภาพการณ์ทางเศรษฐกิจ (Economic Condition) เช่น ภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด เงินตึง ระดับราคาสินค้าสูงขึ้นหรือลดลง ตลาดการเงินเปลี่ยนแปลงทำให้แหล่งเงินทุนในตลาดการเงินมีมากขึ้นหรือน้อยลง การเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนดอกเบี้ย การปรับนโยบายการเงินการคลังของรัฐ เป็นต้น สภาพทางเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับความไม่แน่นอนของวัฏจักรทางเศรษฐกิจ ซึ่งอาจมีผลกระทบถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคนิคการบริโภคของประชาชน สินค้า และวิธีการจำหน่ายสินค้าของธุรกิจ สิ่งเหล่านี้จะเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการชำระหนี้ของลูกค้าด้วย ธุรกิจใดที่กำลังเป็นที่นิยมของนักลงทุน เนื่องจากสามารถสร้างรายได้อย่างงามในระยะสั้น ธนาคารก็มักจะชอบปล่อยเงินกู้กับธุรกิจนั้น ๆ เพราะภาวะเศรษฐกิจในช่วงนั้นได้เอื้ออำนวยให้ธุรกิจเหล่านี้เกิดเป็นที่นิยมของคนทั่วไป ซึ่งง่ายขายคล่อง กำไรงาม

- สถานการณ์ด้านการเมืองและนโยบายของรัฐ (Political Condition) เช่น การปฏิวัติรัฐประหาร การจลาจล สถานการณ์วุ่นวายในประเทศเพื่อนบ้านและชายแดน ซึ่งอาจทำให้รัฐบาลขาดเสถียรภาพ กฎระเบียบและนโยบายบางอย่างของรัฐที่อาจจำกัดหรือส่งเสริมให้เกิดการลงทุนและอาจเป็นผลดีแก่บุคคลบางกลุ่ม เช่น การสั่งห้ามนำสินค้าบางประเภทเข้าประเทศ หรือการตั้งกำแพงภาษีขาเข้า จะมีผลให้ผู้ผลิตสินค้าประเภทเดียวกันในประเทศมีโอกาสที่จะขายสินค้าของตนเองได้มากขึ้น และได้ราคา เป็นการช่วยให้อุตสาหกรรมในประเทศขยายตัวออกไปได้ นโยบายช่วยเหลือชาวนาย่อมทำให้ฐานะทางการเงินดีขึ้น เป็นต้น

- เงื่อนไขในธุรกิจนั้น ๆ (Business or Industry Condition) เช่น การแข่งขันในอุตสาหกรรมหรือธุรกิจนั้น ๆ มีมากน้อยเพียงใด ขนาดและฐานะของลูกค้าในธุรกิจหรืออุตสาหกรรมที่เขาทำอยู่นั้นเมื่อเปรียบเทียบกับคู่แข่งเป็นอย่างไร เป็นผู้นำ (Leader) ซึ่งมีอิทธิพลในวงการ หรือเป็นผู้ประกอบการรายย่อยที่ไม่มีความหมาย หรือความสำคัญในธุรกิจอุตสาหกรรมนั้นเลย

- เงื่อนไขเกี่ยวกับตัวลูกค้า (Customer Condition) ตัวลูกค้า ผู้บริหาร หรือทีมงานบริหารมีความรู้ความสามารถและความชำนาญพอที่จะคุมงานด้านต่าง ๆ ของกิจการไปได้ด้วยดี มีระบบและนโยบายในการบริหารงานและดำเนินงานดีพอ และมีโครงการใหม่ ๆ ที่ดีที่จำเป็นทำให้กิจการก้าวหน้ามั่นคงและเจริญเติบโตขึ้นหรือไม่

ดังนั้น จะเห็นว่าการพิจารณาเงื่อนไขต่างๆ เป็นการพิจารณาถึง สภาพการณ์ทั่วไปที่อยู่นอกเหนือจากการควบคุมของผู้กู้ เช่น ภาวะทางเศรษฐกิจ สถานการณ์ของตลาดเงิน นโยบายของรัฐบาล ปัญหาแรงงาน การเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ย และอื่น ๆ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อชำระหนี้เงินกู้คืน

จ. Control หมายถึง ความสามารถในการควบคุมฐานะทางการเงินของผู้กู้ เป็นการพิจารณาถึงการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพของผู้กู้ มิใช่ว่าผู้กู้ทุกคนจะมีระบบการเงินและการบริหารงานภายในที่ดี เช่น บริหารแบบครบวงจร ซึ่งอาจจะใช้ได้ดีในธุรกิจหนึ่งแต่อีกธุรกิจหนึ่งอาจจะไม่ดีเท่าที่ควรได้ ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาทางการเงินแก่ผู้กู้ได้

(2) การพิจารณาสินเชื่อโดยวิธี 5 Ps (5 Ps Policy)

นโยบาย 5Ps เป็นแนวทางการวิเคราะห์สินเชื่ออีกหลักเกณฑ์หนึ่งที่นิยมใช้อาจเป็น 3 Ps หรือ 5Ps เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลสินเชื่อที่ไม่ใช่ทางการเงิน ในที่นี้จะกล่าวถึงนโยบาย 5Ps ว่าประกอบด้วย

ก. Purpose หมายถึง วัตถุประสงค์ของการกู้ยืม ธนาคารจำเป็นต้องทราบถึงวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเพื่อตรวจสอบว่า จำนวนเงินที่ลูกค้าขอกู้นั้นจะพอเอาไปดำเนินการนั้น ๆ หรือตามวัตถุประสงค์ได้หรือไม่ ธนาคารควรพิจารณาวงเงินให้เหมาะสม นอกเสียจากจะทราบว่าเขามีเงินจากทางอื่นด้วย หรือถ้าพิจารณาเห็นว่าให้กู้แล้วเพิ่มภาระหนี้มากเกินไปก็ไม่ควรให้กู้ และเมื่อให้กู้ไปแล้วต้องคว่าได้นำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์หรืออย่างไร ถ้าใช้ผิดวัตถุประสงค์ในการกู้เงินนั้น จะต้องเป็นการนำเงินไปใช้ในทางที่ก่อให้เกิดผลผลิตเพิ่มขึ้น จึงจะทำให้ผู้ยืมมีรายได้เพียงพอที่จะชำระหนี้ได้ ดังนั้น การพิจารณาจุดประสงค์ในการกู้ยืม จึงเป็นการพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการขอกู้ เพื่อให้ผู้กู้นำเงินไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ การให้สินเชื่อแก่ผู้ขอกู้ไปใช้ผิดประเภทของวัตถุประสงค์ อาจนำความยุ่งยากมาสู่ธนาคารได้ในภายหลัง วัตถุประสงค์ของการขอสินเชื่อโดยทั่วไปสามารถสรุปได้ ดังนี้

- เพื่อนำไปใช้เป็นทุนหมุนเวียน
- เพื่อนำไปใช้ลงทุนในการตั้งกิจการใหม่
- เพื่อนำไปจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายอย่างอื่น โดยไม่ใช่เงินรายได้ปกติ
- เพื่อนำไปใช้ชำระหนี้เจ้าหนี้เดิม
- เพื่อการเก็งกำไร
- เพื่อนำไปใช้ในกิจการที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ เช่น สร้างสถานบันเทิง
- เพื่อนำไปบริโภคส่วนบุคคล เช่น ซื้อรถยนต์ เป็นต้น

ข. People หมายถึง การวิเคราะห์ประวัติและเรื่องราวของผู้กู้ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงความตั้งใจของผู้กู้ในการชำระหนี้คืน การเข้าถึงตัวผู้ขอกู้เป็นเทคนิคที่สำคัญของผู้วิเคราะห์สินเชื่อ โดยถือหลักว่ายิ่งได้ข้อมูลจากผู้กู้มากเท่าใดก็ยิ่งรู้จักผู้กู้มากขึ้นเท่านั้น การหาข้อมูลจากผู้ขอกู้จะทำได้โดยการสัมภาษณ์ อาจใช้วิธีการถามตรง ๆ การกรอกแบบสอบถาม การรู้เรื่องของผู้กู้โดยละเอียดจะทำให้สามารถวินิจฉัยข้อมูลได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการปลอดภัยต่อธนาคารมากขึ้น เรื่องราวของผู้กู้ที่ควรทราบได้แก่ ประวัติครอบครัว ประวัติการทำงาน เป็นต้น ปัจจัยด้านตัวบุคคล แยกออกเป็นหลัก ๆ ได้ 2 ประการ

- พิจารณาว่าบุคคลที่มาขอกู้นั้นมีความรับผิดชอบในธุรกิจที่ทำอยู่ โดยดูจากแนวโน้มของการปฏิบัติงานในกิจการ การลงทุน ผลกำไร เมื่อเทียบกับคู่แข่ง
- ความสามารถ ความตั้งใจในการชำระหนี้ของผู้กู้

ค. Payment หมายถึง ความสามารถในการหารายได้มาชำระหนี้ ในการพิจารณาสินเชื่อ ผู้วิเคราะห์จำเป็นต้องทราบว่าโอกาสในการชำระหนี้คืนของผู้กู้มีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด ผู้กู้มีแผนการชำระหนี้อย่างไร การที่ลูกหนี้จะสามารถชำระหนี้คืนได้นั้น ก็ขึ้นอยู่กับรายได้ของลูกหนี้เป็นสำคัญ หากลูกหนี้มีรายได้ดีและแน่นอนก็ย่อมเป็นที่เชื่อถือได้ ควรได้รับพิจารณาให้กู้ แหล่งที่มาของรายได้ที่ผู้กู้จะได้รับเงินมาชำระหนี้ ได้แก่ กำไรของกิจการ รายได้จากการขายทรัพย์สิน หรือหลักทรัพย์ และลูกหนี้กู้ยืมจากที่อื่นมาชำระหนี้ เนื่องจากการจ่ายชำระหนี้ เป็นเรื่องสำคัญเพราะความสำคัญของการให้สินเชื่ออยู่ที่ว่าผู้ขอกู้จะต้องชำระเงินกู้ตรงตามข้อตกลงที่กำหนดไว้ ธนาคารจะไม่ให้สินเชื่อแก่ผู้ขอกู้ใดก็ตามที่ไม่สามารถบอกแหล่งที่มาและวิธีการชำระหนี้คืนได้ ซึ่งจะพิจารณาจากความสามารถในการดำเนินงานของลูกหนี้ ระยะเวลาที่ให้ผู้กู้มีความเหมาะสมหรือไม่ รายละเอียดการชำระหนี้คืนของลูกหนี้แจ้งมาสมเหตุสมผลกับวัตถุประสงค์ที่ขอกู้หรือไม่

ง. Protection หมายถึง หลักประกันความเสี่ยงของธนาคาร ในการกู้ยืมนั้น ธนาคารผู้ให้กู้ย่อมคาดหวังจะได้รับชำระหนี้คืน จากรายได้หรือผลกำไรในการดำเนินกิจการของลูกหนี้ แต่ก็จำเป็นต้องคำนึงถึงความผิดพลาดล้มเหลวในการดำเนินกิจการของลูกหนี้ที่อาจเกิดขึ้นได้ด้วย ซึ่งอาจเป็นเพราะความสามารถในการบริหารงานของลูกหนี้โดยตรง ทำให้รายได้ไม่เพียงพอและมีภาระหนี้สินมาก หรืออาจจะมาจากสิ่งที่ไม่คาดหมายได้ เช่น เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ หรือการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจ สภาพทางธุรกิจและอุตสาหกรรม ฉะนั้นผู้พิจารณาให้กู้ยืมจึงควรพิจารณาถึงหลักประกัน เพราะเป็นการช่วยให้ธนาคารลดอัตราเสี่ยง ไม่ต้องสูญเสียเงินที่ไปไปในกรณีผู้กู้ไม่สามารถชำระหนี้ อย่างไรก็ตาม การพิจารณาความสามารถในการชำระหนี้เป็นสิ่งสำคัญมากกว่า เพราะธนาคารต้องการได้เงินคืนมากกว่าทรัพย์สินที่เป็น

- หลักประกันภายในของผู้กู้ เช่น ที่ดิน บ้านที่อยู่อาศัย เงินฝากกับธนาคาร
- หลักประกันภายนอก เช่น ให้บุคคลภายนอกเข้ามารับผิดชอบในหนี้สินด้วย โดยให้นำหลักทรัพย์มาค้ำประกัน หรือบุคคลค้ำประกัน

จ. Prospect หมายถึง แนวโน้มในอนาคต เป็นการพิจารณาภาพรวมของข้อ ก-ง คู่คู่ทางในอนาคต ว่าควรจะให้กู้หรือไม่ ความเสี่ยงในธุรกิจของผู้กู้ในอนาคต ความยุ่งยากในการเรียกเก็บหนี้ ซึ่งหากผู้กู้มีคู่ทางดี อาชีพมั่นคง หมายถึงลูกหนี้จะมีความสามารถในการชำระหนี้คืนธนาคารได้

2.1.2 แนวความคิดเกี่ยวกับมูลเหตุของการค้างชำระหนี้

การค้างชำระหนี้ของลูกหนี้ เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงได้ยากในการดำเนินงานของธนาคาร เนื่องจากการอำนวยความสะดวกแก่ลูกค้าที่มาขอสินเชื่อ แม้ว่าได้มีการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ขอู้แล้วก็ตาม แต่ยังมีปัจจัยหลายปัจจัยที่ส่งผลให้ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้คืนได้ตามกำหนด ที่ระบุไว้ในสัญญา ธนาคารเองก็มีระบบตรวจสอบ ติดตามหนี้ ภายหลังจากที่ได้ให้กู้แล้ว ซึ่งต้องหาวิธีการหรือมาตรการในการควบคุมหนี้ค้างชำระให้อยู่ในระดับที่ไม่เกินเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งมูลเหตุของการค้างชำระหนี้ พอจะสรุปได้ดังนี้

(1) **เกิดจากปัจจัยภายนอก** ได้แก่ ปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้ หากปัจจัยดังกล่าวเปลี่ยนแปลง ย่อมส่งผลกระทบต่อตัวลูกหนี้ได้ ได้แก่

- **ภาวะเศรษฐกิจ** เป็นปัญหาสำคัญของการประกอบธุรกิจ หากภาวะเศรษฐกิจดี ย่อมส่งผลให้การประกอบธุรกิจมีการขยายตัวและเจริญรุ่งเรือง หากสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำหรือซบเซาย่อมส่งผลให้เกิดการชะลอตัวทางธุรกิจและการจ้างงานน้อยลง รายได้ของบุคคลลดลงตาม ซึ่งในบางธุรกิจอาจจะประสบปัญหารุนแรงถึงขั้นล้มละลายได้

- **นโยบายของรัฐบาล** การดำเนินธุรกิจย่อมต้องเป็นไปในขอบเขตแห่งกฎหมายธุรกิจบางชนิด รัฐบาลอาจเห็นว่ามีความจำเป็นต่อการครองชีพของประชาชนก็อาจจะกำหนดให้มีการควบคุมราคา เช่น ปูนซีเมนต์ น้ำตาล เป็นต้น การกระทำเช่นนี้ย่อมเป็นผลดีต่อผู้บริโภค แต่ถ้ามีปัจจัยอื่นเปลี่ยนแปลง รัฐบาลจะต้องพิจารณาปรับนโยบายให้เหมาะสม เช่น ถ้า

- **ค่านิยมและเทคโนโลยี** การเปลี่ยนแปลงของปัจจัยทั้งสองแม้ว่าดูเป็นเรื่องเล็กน้อย แต่ก็อาจจะทำให้ธุรกิจบางประเภทเกิดปัญหาขึ้นได้ โดยเฉพาะธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับแฟชั่น เมื่อผู้บริโภคมีค่านิยมเปลี่ยนแปลงไป หรือทางด้านเทคโนโลยี เช่น อุตสาหกรรมประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้า ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาในราคาที่ถูกลงและคุณภาพที่ดีขึ้น

- **ภัยธรรมชาติหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด** เช่น ไฟไหม้ ภัยจากน้ำท่วม ผลผลิตได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติ อุบัติเหตุ

(2) **ปัจจัยภายใน** ซึ่งส่วนใหญ่เป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นภายในธนาคาร ที่เป็นผู้ปล่อยสินเชื่อเอง และสามารถควบคุมการเปลี่ยนแปลงได้ ได้แก่

- การเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ย
- การประเมินราคาหลักทรัพย์ที่ไม่เหมาะสม เช่น การประเมินราคาหลักประกันที่สูงเกินไป

- ระบบการติดตามและควบคุมหนี้ของธนาคาร
- การอำนวยการสินเชื่อของธนาคารที่ไม่มีการกลั่นกรองที่ดี

(3) **ปัจจัยที่เกิดจากตัวลูกหนี้** ได้แก่

- การที่ลูกหนี้นำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ของการกู้ยืม เช่น การนำไปตั้งกำไรในธุรกิจ

- การย้ายถิ่นที่อยู่ การเปลี่ยนงาน การถูกเลิกจ้างงาน
- ลูกหนี้ถึงแก่กรรมหรือเจ็บป่วยเรื้อรัง ทุพพลภาพ สภาพครอบครัวหย่าร้าง

- ลูกหนี้ใช้จ่ายเงินฟุ่มเฟือย มีหนี้สินภายนอกมาก
- ลูกหนี้ทำการค้าเกินตัวหรือหวังผลเลิศในธุรกิจมากเกินไป

- การเปลี่ยนแปลงผู้บริหาร เป็นผลให้การดำเนินงานของธุรกิจชะงักงัน
- การทุจริตของผู้บริหารในกิจการ

- ลูกหนี้เจตนาบิดพลิ้วไม่ยอมชำระหนี้ หรือนำเงินไปชำระหนี้ภายนอก ก่อนนำเงินไปชำระคืนแก่ธนาคาร

- ลูกหนี้ถูกเจ้าหนี้อื่น ๆ ดำเนินคดีและยึดทรัพย์ขายทอดตลาด

2.1.3 หลักเกณฑ์การจัดการสินเชื่อของธนาคาร

การจัดการสินเชื่อ (คาร์ณี พุทธิวิบูลย์, 2537) หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาสินเชื่อ มีหลักใหญ่อยู่ 6 ประการด้วยกัน โดยแต่ละหลักมีแหล่งข้อมูลและเครื่องบ่งชี้ทั้งทางด้านปริมาณ (Quantitative) และด้านคุณภาพ (Qualitative) ตามรายละเอียดต่อไปนี้

(1) หลักประกันความเสี่ยง จะพิจารณาทางด้านความเสี่ยงของธนาคารจากการให้สินเชื่อแก่ลูกหนี้ โดยพิจารณาจากการวิเคราะห์อัตราส่วน หรือตัวแปรทางการเงินที่สำคัญ เช่น การตีราคาประเมินหลักทรัพย์ที่ค้ำประกัน และการวิเคราะห์การป้องกันความเสี่ยงจากหลักทรัพย์ที่ใช้ค้ำประกันในกรณีที่มีการฟ้องร้องดำเนินคดี

(2) ความสามารถในการสร้างกำไร (Profitability) เป็นการพิจารณาความสามารถของลูกหนี้ในการสร้างกำไรจากการดำเนินงานของกิจการ การพยากรณ์ยอดขายในอนาคต การหาจุดคุ้มทุน การสร้างงบประมาณการกำไรขาดทุน งบดุล

(3) สภาพคล่องตัวของทรัพย์สิน (Liquidity) เป็นการวิเคราะห์ฐานะของกิจการจากงบดุล ตรวจสอบลูกหนี้ สินค้าคงเหลือว่ามีสภาพคล่องสามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้เร็วหรือไม่

(4) ภาวะการหมุนเวียนของเงินทุน (Mobility) การวิเคราะห์ทั้งกระแสเงินสดของกิจการ การเคลื่อนไหวบัญชีกระแสรายวันเหมาะสมกับขนาดของกิจการหรือไม่ เช่น กิจการค้าปลีกปริมาณเงินที่เคลื่อนไหวบัญชีกระแสรายวันจะมีจำนวนครั้งสูงและจำนวนเงินไม่มาก แต่ถ้าเป็นกิจการค้าส่ง ปริมาณการเคลื่อนไหวสูงและจำนวนเงินสูงด้วย

(5) ความสามารถและความชำนาญในด้านเทคนิคและการบริหาร (Technical & Managerial skill) เป็นการวิเคราะห์ประสบการณ์ของลูกหนี้ต่อธุรกิจที่ดำเนินการอยู่ ตลอดจนเทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิต นโยบายของกิจการ เป้าหมายหรือแผนการต่าง ๆ

(6) อนาคตของธุรกิจการประกอบการ วิเคราะห์แนวโน้มธุรกิจในอนาคต การแข่งขันจากคู่แข่งทำได้ง่ายหรือไม่ ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมากน้อยแค่ไหน

2.1.4 หลักเกณฑ์ในการจัดชั้นหนี้ และการกันสำรอง

ตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย ลงวันที่ 30 มิถุนายน 2541 เรื่อง สินทรัพย์ที่ไม่มีราคา หรือเรียกคืนไม่ได้ และสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคา หรือเรียกคืนไม่ได้ กำหนดให้มีการจัดชั้นลูกหนี้ออกเป็น 6 ประเภท โดยยึดตามจำนวนงวดที่ลูกหนี้ค้างชำระหนี้ตามตารางดังนี้

ตารางที่ 2.1 แสดงการแบ่งชั้นลูกหนี้

ชั้นที่	ลูกหนี้ค้างชำระ (งวด)	การจัดชั้น	หมายเหตุ
1	ไม่เกิน 1 งวด	ชั้นปกติ	ปกติ
2	มากกว่า 1 งวด ไม่เกิน 3 งวด	ชั้นกล่าวถึงเป็นพิเศษ	ปกติ
3	มากกว่า 3 งวด ไม่เกิน 6 งวด	ชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน	เริ่มคิดเป็น NPL
4	มากกว่า 6 งวด ไม่เกิน 12 งวด	ชั้นสงสัย	เป็น NPL
5	มากกว่า 12 งวด ขึ้นไป	ชั้นสงสัยจะสูญ	เป็น NPL
6	ลูกหนี้ที่ไม่สามารถติดตามได้	ชั้นสูญ	ตัดออกจากบัญชี

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

สินทรัพย์จัดชั้นปกติ หมายถึง ลูกหนี้ที่ไม่มีผิดนัดชำระหนี้และไม่มีสัญญาณใด ๆ แสดงว่าจะมีการผิดนัดชำระหนี้ อันอาจจะเป็นเหตุให้สถาบันการเงินได้รับความเสียหาย ได้แก่ ลูกหนี้ที่ค้างชำระดอกเบี้ยหรือต้นเงินไม่เกิน 1 เดือน นับแต่วันที่ครบกำหนดชำระหรือลูกหนี้ที่ไม่เข้าข่ายเป็นลูกหนี้จัดชั้นกล่าวถึงเป็นพิเศษ ต่ำกว่ามาตรฐาน สงสัย สงสัยจะสูญ หรือสูญ

สินทรัพย์ชั้นกล่าวถึงเป็นพิเศษ หมายถึง ลูกหนี้ที่ไม่มีสัญญาณว่าจะเกิดความเสียหาย แต่มีฐานะหรือผลการดำเนินงานอ่อนลง ซึ่งหากไม่ได้รับการแก้ไขในเวลาอันควรจะทำให้ความสามารถในการชำระหนี้ลดลงไปอีก จนไม่สามารถชำระดอกเบี้ยหรือต้นเงินตามกำหนด ลูกหนี้ที่เข้าข่ายสินทรัพย์ชั้นกล่าวถึงเป็นพิเศษ ให้พิจารณาตามเกณฑ์ข้อใดข้อหนึ่งดังนี้

- ลูกหนี้ที่ค้างชำระต้นเงิน หรือดอกเบี้ย เกินกว่า 1 เดือน นับแต่วันถึงกำหนดชำระ ไม่ว่าจะปฏิบัติตามเงื่อนไข, เงื่อนไขตามสัญญา หรือวันที่ธนาคารทวงถามหรือเรียกให้ชำระคืน แล้วแต่วันใดจะถึงก่อน

- ลูกหนี้ที่ไม่ค้างชำระต้นเงินหรือดอกเบี้ย แต่มีหลักฐานที่แสดงว่ามีปัจจัยบางอย่างที่อาจมีผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้คืน หรือมีความไม่สมบูรณ์ของหลักประกัน

- มีเหตุประการอื่นที่แสดงว่าสินทรัพย์หรือสิทธิเรียกร้องนั้น มีค่าเสื่อมถอยลงหรือลูกหนี้มีฐานะหรือผลการดำเนินงานอ่อนลงตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยสั่ง

สินทรัพย์จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน หมายถึง ลูกหนี้ที่มีโอกาสที่จะก่อให้เกิดความเสียหายหากปัจจัยที่เป็นจุดอ่อนไม่ได้รับการแก้ไข โดยให้พิจารณาตามเกณฑ์ต่าง ๆ ดังนี้

- ลูกหนี้ที่ค้างชำระต้นเงิน หรือ ดอกเบี้ยเกินกว่า 3 เดือน นับแต่วันถึงกำหนดชำระ ไม่ว่าจะ เป็นไปตามเงื่อนไข, เงื่อนไขตามสัญญา หรือวันที่ธนาคารทวงถามหรือเรียกให้ชำระคืน แล้วแต่วันใดจะถึงก่อน

- ลูกหนี้ที่ค้างชำระต้นเงินหรือดอกเบี้ยไม่เกิน 3 เดือน แต่มีหลักฐานชัดเจนว่ามีปัจจัยบางอย่างที่อาจมีผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้ เช่นภาวะของภาคอุตสาหกรรมของลูกหนี้เสื่อมถอย, หลักประกันเสื่อมค่าลง

- ลูกหนี้ดำเนินธุรกิจขาดทุนเป็นเวลาดั้งแต่ 2 ปีติดต่อกันขึ้นไป หรือลูกหนี้ที่ยอดขาดทุนสะสม จนทำให้สินทรัพย์หลังหักหนี้สินต่ำกว่ากึ่งหนึ่งของทุนซึ่งชำระแล้ว เว้นแต่ มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่ากิจการของลูกหนี้มีโอกาสทำกำไรพอชดเชยผลขาดทุน

- มีเหตุประการอื่นที่แสดงว่าสินทรัพย์หรือสิทธิเรียกร้องนั้น มีปัญหาในการเรียกให้ชำระคืน หรือไม่ก่อให้เกิดรายได้ตามปกติตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยสั่ง

สินทรัพย์จัดชั้นสงสัย หมายถึง ลูกหนี้ที่คาดว่าไม่สามารถเรียกให้ลูกหนี้ชำระคืนได้ครบถ้วน ได้แก่ ลูกหนี้ที่ค้างชำระดอกเบี้ยหรือต้นเงินตั้งแต่ 6 เดือน แต่ไม่เกิน 12 เดือนนับแต่วันครบกำหนดชำระ โดยพิจารณาตามเกณฑ์ต่าง ๆ ข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้

- ลูกหนี้ที่ค้างชำระต้นเงิน หรือดอกเบี้ยเกินกว่า 6 เดือน นับแต่วันถึงกำหนดชำระ ไม่ว่าจะ เป็นไปตามเงื่อนไข, เงื่อนไขตามสัญญา, วันที่ธนาคารทวงถาม,เรียกให้ชำระคืน แล้วแต่วันใดจะถึงก่อน

- มีคำสั่งศาลให้พิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้

- ลูกหนี้หยุดกิจการหรือเลิกกิจการ หรือกิจการของลูกหนี้อยู่ระหว่างชำระบัญชี

- ลูกหนี้ประวิงการชำระหนี้ หรือกระทำการใด ๆ เพื่อมิให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ เช่น ออกไปจากประเทศไทย หรือย้ายถ่ายเทพทรัพย์สิน

- ลูกหนี้มีฐานะการเงินไม่มั่นคงหรือความสามารถในการทำรายได้ต่ำ แสดงถึงความสามารถในการชำระหนี้ต่ำ

- ติดต่อลูกหนี้ไม่ได้ หรือตามตัวลูกหนี้ไม่พบ หรือลูกหนี้ไปจากภูมิลำเนาที่ปรากฏตามสัญญาโดยไม่แจ้งให้ธนาคารทราบ

- ลูกหนี้ย้ายไปจากภูมิลำเนาตามที่ปรากฏในสัญญาโดยไม่แจ้งให้ธนาคารทราบ และไม่สามารถติดต่อกับลูกหนี้ได้

- ธุรกิจของลูกหนี้ไม่ปรากฏแน่ชัด หรือไม่ได้ประกอบธุรกิจจริงจัง

- ธนาคารได้ฟ้องลูกหนี้ หรือได้ยื่นคำขอเจดีย์ทรัพย์ในคดีที่ลูกหนี้ถูกเจ้าหนี้รายอื่นฟ้อง
- ธนาคารได้ฟ้องลูกหนี้ในคดีล้มละลายหรือยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีที่ลูกหนี้ถูกเจ้าหนี้รายอื่นฟ้องในคดีล้มละลาย
- มีเหตุการณ์อื่นที่แสดงว่าสินทรัพย์หรือสิทธิเรียกร้องนั้น คาดว่าจะเรียกคืนไม่ได้ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยสั่ง

สินทรัพย์จัดชั้นสงสัยจะสูญ หมายถึง ลูกหนี้ที่ไม่มีความสามารถชำระหนี้ได้โดยสิ้นเชิงหรือลูกหนี้ที่ค้างชำระดอกเบี้ยหรือเงินต้นเกินกว่า 12 เดือน นับแต่วันที่ครบกำหนดชำระโดยพิจารณาตามเกณฑ์ต่าง ๆ ข้อใดข้อหนึ่งดังนี้

- ลูกหนี้ที่ค้างชำระต้นเงินหรือดอกเบี้ยเป็นระยะเวลาเกินกว่า 12 เดือนนับแต่ถึงกำหนดชำระ ไม่ว่าจะปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือเงื่อนไขตามสัญญา หรือวันที่ธนาคารพาณิชย์ทวงถามเรียกหนี้คืน ยกเว้นลูกหนี้จัดชั้นสูญแล้ว
- อสังหาริมทรัพย์ที่มาจากชำระหนี้หรือซื้อจากการขายทอดตลาด เฉพาะส่วนที่เป็นผลต่างของราคาตามบัญชีที่สูงกว่ามูลค่าที่ได้จากการประเมินราคาหรือตีราคาไว้ไม่เกิน 12 เดือน โดยมูลค่าดังกล่าวให้หักด้วยประมาณการค่าใช้จ่ายในการขายก่อนนำไปเปรียบเทียบกับราคาตามบัญชี การประเมินราคาหรือตีราคาอสังหาริมทรัพย์ดังกล่าวให้ถือตามหลักเกณฑ์การประเมินมูลค่าหลักประกันของสถาบันการเงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด
- สินทรัพย์อื่นส่วนที่เป็นผลต่างของราคาตามบัญชีที่สูงกว่ามูลค่ายุติธรรมหรือมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืน ทั้งนี้ธนาคารพาณิชย์ต้องกำหนดมูลค่ายุติธรรมหรือมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในมาตรฐานบัญชี

- สินทรัพย์หรือสิทธิเรียกร้องที่คาดว่าจะเรียกคืนไม่ได้ทั้งจำนวน
- ส่วนสูญเสียดังกล่าวที่เกิดจากการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด
- มีเหตุการณ์อื่นที่แสดงว่าสินทรัพย์หรือสิทธิเรียกร้องนั้นจะเรียกคืนไม่ได้ทั้งจำนวนตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

สินทรัพย์จัดชั้นสูญ หมายถึง ลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้โดยสิ้นเชิงให้ตัดออกจากบัญชี โดยพิจารณาตามเกณฑ์ต่าง ๆ ข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้

- สิทธิเรียกร้องที่ได้ปฏิบัติโดยสมควรเพื่อให้ได้รับชำระหนี้แต่ไม่มีทางที่จะได้รับชำระหนี้แล้ว

- สิทธิเรียกร้องที่ตามพฤติการณ์ไม่อาจเรียกคืนให้ชำระหนี้ได้ เช่น ขาดอายุความในการดำเนินคดี, ขาดพยานหลักฐาน หรือสัญญาไม่สมบูรณ์, ไม่สามารถบังคับได้ตามกฎหมาย

- สิทธิเรียกร้องซึ่งชำระหนี้เสียหาย หรือหมดราคา

- ส่วนสูญเสียที่เกิดจากการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

2.1.5 แนวความคิดด้านการจัดชั้นหนี้ที่จะสูญเสียและติดตามหนี้

การให้สินเชื่อและการเก็บหนี้ (สุรัตน์ ศรีสุวรรณผลไพ ,2527) พบว่าสาเหตุของการที่ลูกค้ายกฟ้องหนี้การชำระหนี้เกิดจากสาเหตุสำคัญ 2 ประการ คือ

1) ลูกค้าไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามสัญญา ซึ่งลักษณะลูกค้ายกฟ้องนี้

1.1) สาเหตุบางอย่างทำให้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ เช่น การเจ็บป่วย อุบัติเหตุ การตกงาน ไฟไหม้ น้ำท่วม

1.2) ลูกค้าทำผิดสัญญาในการชำระหนี้ เพราะไม่รู้จักประมาณตน ไม่มีการวางแผน ในงานงบประมาณ การใช้จ่ายให้ดี ใช้จ่ายมากกว่ารายได้ที่ได้รับ

1.3) ลูกค้าไม่มีความสามารถในการจัดการธุรกิจ เช่น มีสินค้าค้างสต็อกจำนวนมาก การเก็บหนี้จากลูกหนี้มีปัญหา ในขณะที่เดียวกันค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานมีแนวโน้มสูง จนให้เกิดการขาดสภาพคล่อง และผลการดำเนินงานขาดทุน

1.4) ลูกค้ายกหนี้สินล้นพ้นตัวจนใกล้จะล้มละลายแล้ว

2) ลูกค้าสามารถชำระหนี้ได้ตามสัญญาแต่ไม่ชำระหนี้ เพราะ

2.1) ลูกค้าเข้าใจผิดเกี่ยวกับเงื่อนไขเครดิต หรือการชำระหนี้

2.2) ลูกค้าอาจจะหลงลืมโดยไม่เจตนา ไม่ทราบว่าหนี้จะครบกำหนดชำระ

2.3) ลูกค้าไม่ชำระหนี้เนื่องจาก เห็นว่าหนี้ที่ตนก่อขึ้นมามีจำนวนเพียงเล็กน้อย จึงคิดที่จะรอรวมหนี้สินให้มากพอเสียก่อน แล้วจึงชำระหนี้ในคราวเดียวลูกค้าไม่สนใจที่จะชำระหนี้ตามกำหนด เพราะเห็นว่าผลประโยชน์จากการนำเงินที่ต้องชำระหนี้ สามารถนำไปใช้ในด้านอื่นที่จำเป็นก่อนได้

การจัดชั้นหนี้ที่มีปัญหา มีวิธีการจัดชั้น (graduation appeals) โดยอาศัยการประเมินสินเชื่อ (Credit appraisal) จัดกลุ่มลูกหนี้ออกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้แก่ หนี้ป่วยค้างชำระ 1-

เมื่อจัดประเภทได้แล้วก็นำไปจัดลำดับความสำคัญของแต่ละกลุ่ม ว่าควรจะติดตามด้วยวิธีใด หรือมีความถี่ในการทวงถามมากน้อยเพียงใด

การกำหนดเวลา (time the system) คือ การกำหนดหลักการไว้ว่าลูกหนี้ประเภทใดกลุ่มใด จะต้องมีการเรียกเก็บหนี้หรือทวงถามกันภายในระยะเวลาอย่างไร ซึ่งหนี้บางประเภทระยะเวลาการบอกกล่าวหลังทวงถามจะมีผลในทางรูปคดี เมื่อมีการฟ้องร้องกันด้วยโดยปกติธนาคารจะมีการทวงหนี้ ดังนี้

1) การส่งเอกสารทางบัญชี ได้แก่ การส่งใบสรุปการเคลื่อนไหวบัญชีกระแสรายวัน (Statement) ใบแจ้งหักบัญชี (debit note) ไปยังลูกหนี้เพื่อเป็นการแจ้งยอดหนี้ และเตือนให้ลูกหนี้ทราบ

2) การสื่อสารทางโทรศัพท์ เป็นการติดต่อที่สะดวกรวดเร็วที่สุด เสียค่าใช้จ่ายน้อย และสามารถเจรจาทำความเข้าใจกันได้ดี นอกจากนี้ยังสามารถวัดความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้ได้ด้วย เช่น จากการที่ลูกหนี้เคยรับโทรศัพท์พูดคุยด้วยดี เปลี่ยนเป็นการไม่ยอมรับโทรศัพท์ ก็เป็นเครื่องชี้ว่า ลูกหนี้อาจเริ่มมีปัญหา ซึ่งธนาคารต้องรีบประเมินค่าสินเชื่อ (Credit appraisal) ของลูกหนี้ใหม่โดยเร็ว เพื่อทราบปัญหาให้แน่ชัดและหาทางแก้ไข

3) การใช้หนังสือ ซึ่งอาจจะเป็นลักษณะจดหมายส่วนตัวหรือหนังสือเป็นทางการลงนามโดยผู้มีอำนาจของธนาคาร หรือทนายความผู้รับมอบอำนาจแล้วแต่ประเภทของลูกหนี้

4) การส่งโทรเลข โดยปกติจะไม่ค่อยได้ใช้เพราะเสียค่าใช้จ่ายสูง และการใช้โทรเลขเป็นการเปิดเผยมากเกินไป อาจทำให้ลูกหนี้อับอาย สัมพันธภาพระหว่างลูกหนี้กับธนาคารจะเสื่อมลง การเรียกเก็บหนี้อาจจะยากขึ้น

5) การส่งเจ้าหน้าที่ออกไปพบลูกหนี้ วิธีนี้ต้องเสียค่าใช้จ่ายทางด้านกำลังคนแต่จะได้ผลดีเพราะลูกหนี้อาจจะเกิดความเกรงใจ นอกจากนี้ยังมีโอกาสที่จะทราบความจริงถึงฐานะและกิจการของลูกหนี้ด้วย ข้อควรระวังคือ เจ้าหน้าที่ที่ไปติดต่อต้องมีมนุษยสัมพันธ์ดี มีไหวพริบในการเจรจา

6) การใช้วิธีการทางกฎหมาย เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการเรียกเก็บหนี้ ซึ่งธนาคารจะใช้กับลูกหนี้ที่มีปัญหาหนักและยากต่อการแก้ไขแล้ว

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นางนุช กะดีแดง (2541) ได้ทำการศึกษาเรื่อง หนี้ค้ำชำระของสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยของธนาคารอาคารสงเคราะห์ในจังหวัดเชียงใหม่

การศึกษามีวัตถุประสงค์ที่สำคัญอยู่ 2 ประการ

1. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับลูกหนี้สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยที่ค้างชำระหนี้
2. เพื่อศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อหนี้ค้ำชำระของสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยของ

ธนาคารอาคารสงเคราะห์ในจังหวัดเชียงใหม่

วิธีการศึกษา ใช้สถิติเชิงพรรณนา และวิธีการทดสอบ Chi-square โดยจะใช้ข้อมูลซึ่งประกอบด้วย

- ข้อมูลปฐมภูมิ ซึ่งได้มาจากบัญชีลูกหนี้ที่ค้างชำระ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 – 2539 จำนวน 300 ตัวอย่าง จากจำนวนทั้งหมด 1,900 ราย
- ข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ เป็นข้อมูลที่ได้จากเอกสารงานวิจัยของธนาคารอาคารสงเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่า

- ลูกหนี้ส่วนใหญ่ที่มีหนี้ค้ำชำระมูลค่าต่ำกว่า 600,000 บาท ส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 36 – 45 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีอาชีพที่มีรายได้ประจำโดยเฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 30,001 บาท และมีสมาชิกในครัวเรือนอยู่ระหว่าง 3 – 4 คน
- วัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเพื่อซื้อที่ดินและอาคารรวมทั้งห้องชุดที่พักอาศัยโดยมีวงเงินกู้ยืมระหว่าง 300,000 – 600,000 บาท และมีมูลค่าหลักทรัพย์ค้ำประกันต่ำกว่า 600,001 บาท ระยะเวลาในการกู้ยืม 10 – 15 ปี อัตราดอกเบี้ยตกลงในวันกู้ยืม ส่วนใหญ่อยู่ระหว่างร้อยละ 11.60 – 13.00 ต่อปี และมีงวดการชำระระหว่าง 3,001 – 6,000 บาท ต่อเดือน
- ปัจจัยที่มีนัยสำคัญทางสถิติส่งผลต่อการชำระหนี้ของลูกหนี้ได้แก่ อัตราส่วนระหว่างมูลค่างวดการชำระหนี้เทียบกับรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน รายได้เฉลี่ยต่อเดือนและมูลค่าสิ่งปลูกสร้างที่เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกัน สอดคล้องตามหลักความสามารถในการชำระหนี้ตามหลักเกณฑ์ 6Cs (Cs Policy) หรือ หลักการชำระหนี้ตามเกณฑ์ 5Ps (Ps Policy) ส่วนปัจจัยอื่นที่กำหนดในแบบจำลอง เช่น อาชีพ, จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และอัตราส่วนระหว่างมูลค่าสินทรัพย์หลักประกัน ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นรชัย ตริยสรศัย (2541) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ ของลูกค้าธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สาขาศรีนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่”

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของลูกค้าที่กู้ยืมเงิน เพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์ และกู้ยืมเพื่อประกอบธุรกิจว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร

วิธีการศึกษา

ใช้การวิเคราะห์แบบโปรบิต โดยใช้กลุ่มตัวอย่างคือกลุ่มลูกค้าสินเชื่อที่ได้รับอนุมัติสินเชื่อทั้งสองประเภท จำนวน 125 ราย โดยแบ่งลูกค้าออกเป็น 2 กลุ่มตามวัตถุประสงค์ในการกู้ยืม คือ กลุ่มที่กู้ยืมเงินเพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์ และกลุ่มที่กู้ยืมเงินเพื่อประกอบธุรกิจ ซึ่งแบ่งแบบจำลองออกเป็น 3 แบบ คือ แบบจำลองสำหรับกลุ่มที่มีวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินเพื่อประกอบธุรกิจ แบบจำลองสำหรับกลุ่มที่มีวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินเพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์ และแบบจำลองรวม

ผลการศึกษาวิเคราะห์พบว่า

กลุ่มที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบธุรกิจนั้น ความสามารถในการชำระหนี้คืบขึ้นอยู่กับระดับรายได้ สินเชื่อเดิม ระยะเวลาผ่อนชำระคืน และร้อยละของภาระหนี้คงเหลือต่อวงเงินที่ได้รับอนุมัติ ในส่วนของกลุ่มที่มีวัตถุประสงค์เพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์นั้น ความสามารถในการชำระคืนเงินกู้จะขึ้นอยู่กับการประกอบอาชีพรับราชการ สถานภาพสมรส จำนวนอสังหาริมทรัพย์เดิม สินเชื่อเดิม และร้อยละของภาระหนี้คงเหลือต่อวงเงินที่ได้รับอนุมัติ ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า ผู้กู้ยืมเงินที่ประกอบอาชีพรับราชการ มีระดับรายได้ต่ำ ไม่มีอสังหาริมทรัพย์เดิมอยู่ และเคยเป็นลูกค้าเก่าของธนาคาร จะเป็นลูกค้าที่มีโอกาสที่จะมีความสามารถในการชำระหนี้คืบเงินกู้ได้ดีกว่าลูกค้ากลุ่มอื่น ในขณะที่ระยะเวลาผ่อนชำระคืนสั้นและร้อยละของหนี้สินคงเหลือมีน้อย จะทำให้ลูกค้ามีโอกาสที่จะมีความสามารถในการชำระหนี้คืบสูงขึ้น รวมไปถึงลูกค้าที่มีวัตถุประสงค์กู้ยืมเงินเพื่อประกอบธุรกิจมีโอกาสที่จะมีความสามารถในการชำระเงินกู้ได้ดีกว่าลูกค้าที่กู้ยืมเงินไปเพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์

วรสิทธิ์ โนนานนท์ (2543) ได้ศึกษาถึงเรื่อง “ปัจจัยและความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ยืมเพื่อที่อยู่อาศัย”

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระของลูกค้าหนี้ที่กู้ยืมไป เพื่อที่อยู่อาศัย และความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเกิดหนี้ค้างชำระของลูกค้าหนี้สินเชื่อ เพื่อที่อยู่อาศัย

วิธีการศึกษา

ใช้วิธีการทดสอบแบบ Chi-square โดยนำข้อมูลลูกค้าหนี้ของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) จำนวน 300 ราย ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ จำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มลูกค้าที่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด และกลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด

ผลการศึกษาพบว่า

ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้ได้ตามกำหนดขึ้นอยู่กับ อายุ อาชีพ ระดับรายได้ ระยะเวลาในการผ่อนชำระ และวัตถุประสงค์ในการขอกู้ ซึ่งนำผลการศึกษาดังกล่าวไปเป็นข้อมูลประกอบการให้กู้ยืมเงินเพื่อที่อยู่อาศัยรายใหม่ ป้องกันการผ่อนชำระไม่ตรงตามกำหนด ผลการศึกษาพบว่า ผู้กู้ยืมควรประกอบอาชีพที่มีรายได้ประจำที่แน่นอน อายุ 31 ปีขึ้นไป และควรแสดงรายละเอียดของรายได้และรายจ่ายของครอบครัวแก่ธนาคารตามความเป็นจริง ซึ่งธนาคารควรกำหนดวงเงินกู้ไม่เกิน 50,000 บาท กำหนดระยะเวลาผ่อนชำระหนี้คืนไม่เกิน 10 ปี และต้องมีการติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายเงินกู้เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการกู้ยืมอย่างแท้จริง